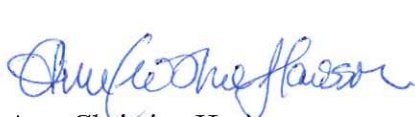

Handläggare
Annica Dominus
Telefon: 0850836237**Till**
Äldrenämnden den 14 juni 2016

Anslutning till Nationell patientöversikt/NPÖ som konsument av information

Förvaltningens förslag till beslut

Äldrenämnden godkänner förvaltningens redovisning

Ann-Christine Hansson
Förvaltningschef

AnneMari Ståhl
Avdelningschef

Sammanfattning

Nationell patientöversikt, NPÖ, är en tjänst som tagits fram av Inera och som syftar till att göra det möjligt utifrån gällande lagar och förordningar dela och ta del av patientinformation mellan huvudmän och vårdgivare. Stockholms stad har i början på februari 2016 skrivit ett avtal med Inera och anslutit hela staden, som huvudman för hälso-och sjukvården, till konsumenter i NPÖ.

När vårdgivaren planerar ett införande som konsument så behöver rutiner tas fram kring till exempel samtycke, behörighetstilldelning, logghantering och granskning. När nya stödsystem införs måste man alltid revidera arbetsätten lokalt och anpassa riktlinjerna. Äldreförvaltningen har därför i samverkan med MAS/MAR reviderat och tagit fram riktlinjer för användandet av NPÖ och logghantering.

Bakgrund

Nationell patientöversikt, NPÖ, är en tjänst som tagits fram av Inera¹ och som syftar till att göra det möjligt utifrån gällande lagar och förordningar dela och ta del av patientinformation mellan huvudmän och vårdgivare. Behöriga användare inom vården ges där möjlighet att med patientens samtycke, ta del av patientinformation som registrerats i olika vård- och omsorgssystem hos landsting, kommuner och privata vårdgivare.

Det viktigaste syftet med NPÖ är att rätt information finns tillgänglig till rätt personal vid rätt tillfälle för att därmed minska risken för felbehandlingar. Sålunda ökar vårdkvalitet, effektivitet och patientsäkerheten genom att aktuell information snabbt är tillgänglig, underlättar samordning av vårdinsatser och ger en helhetsbild av patienten. Med NPÖ slipper patienten själv ansvara för att förmedla sin vårdinformation mellan olika vårdgivare.

Kommunfullmäktige i Stockholms stad har beslutat att Stockholms stad ska arbeta utifrån strategin för Nationell e-Hälsa (tidigare Nationell IT-strategi). I stadens IT-strategi för vård och omsorg framgår att staden bör aktivt delta i arbetet med de olika utvecklingsområdena. Ett sådant utvecklingsområde är NPÖ.

Stockholms stad har därför i början på februari 2016 skrivit ett avtal med Inera och anslutit hela staden, som huvudman för hälso- och sjukvården, till konsumenter i NPÖ.

Ärendet

Äldreförvaltningen har haft en pågående försöksverksamhet med NPÖ i Norrmalm och Kungsholmens äldreomsorg sedan 2013, men på grund av tekniska problem startade den i aktiv drift först december 2014. Erfarenheterna är goda och det finns en efterfrågan på bredinförande från olika verksamheter i staden.

Förutom äldreomsorgens hälso- och sjukvård har hälso- och sjukvården inom LSS verksamheten förts över till Stockholm stad den 1 oktober 2015. De har redan definierat ett stort behov av att få tillgång till NPÖs tjänster liksom utbildningsförvaltningens skolhälsovård och ungdomsmottagningarna.

När vårdgivaren planerar ett införande som konsument så behöver rutiner tas fram kring till exempel samtycke, behörighetstilldelning, logghantering och granskning. Det är även viktigt att utbilda

¹ Inera, ett landstingsägt bolag som idag ansvarar för ett 50-tal nationella tjänster och projekt

användarna i NPÖ gränssnittet samt installera Tillgänglig patient, TGP².

Under projektiden har det tagits fram informationsmaterial till patienter, personal, anhöriga Liksom riktlinjer för samtycke och logghantering. En dialog har förts runt dessa dokument med stadens juridiska enhet.

NPÖ innebär en sammanhållen journalföring genom direktåtkomst och för denna finns lagstyrda krav för att använda systemet. Förutom samtycke från den enskilde krävs att vårdpersonalen har en pågående vårdrelation till patienten. Därutöver krävs säker identifiering i samband med inloggning med SITHS-kort³.

För att NPÖ ska fungera och kunna användas behöver flera underliggande tjänster vara på plats och förberedas inom vårdgivaren. I ett införande av NPÖ så finns det beroenden till:

- Gemensamma säkerhetstjänster (SIHTS)
- Gemensamma katalogtjänster (HSA)
- Tjänsteplattform
- Lokala vård- och omsorgssystem.
- TGP

Staden har alla dessa tjänster på plats inom äldreomsorgen och socialtjänsten.

Betalningsmodell för Nationella E-tjänster

Frågan om vad och hur kommunerna ska betala för nationella e-hälsotjänster har diskuterats sedan 2012. Bakgrunden är att Inera som just nu är ett landstingsägt bolag, har på landstingens uppdrag utvecklat nationella e-hälsotjänster. E-hälsotjänster som används av både kommuner och landsting men där landstingen betalat utveckling och drift.

Många tjänster som kommunerna använder faktureras redan idag enligt avtal. Men ett fåtal tjänster som används av såväl kommuner som landsting/regioner har hittills finansierats uteslutande via landstingens solidariska finansiering. Därför fick landets samtliga kommuner senhösten 2015 information om vilka finansiella

² Tillgänglig patient, TGP, är en tjänst som gör det möjligt att begränsa åtkomst till patientinformation i sammanhållen journalföring, via Nationell patientöversikt, NPÖ

³ SITHS är en tjänstelegitimation för både fysisk och elektronisk identifiering. Ett ordinarie SITHS-kort innehåller ett personligt Telia e-leg som visar vem du är, och ett SITHS-certifikat som visar identiteten i din yrkesroll.

åtaganden respektive kommun har kopplat till de tjänster som de använder idag.

Den aviserade modellen som innebär att kommunen debiteras

Nationell Patientöversikt (NPÖ)	1,13 kr/invånare
---------------------------------	------------------

Pascal (dosförpackade läkemedel)	1, 58 kr/invånare
----------------------------------	-------------------

Totalt	2,71 kr/invånare och år.
--------	--------------------------

För Stockholms del är kostnaden ca 2,7 mkr per år.

Under 2016 har Kommunförbundet Stockholms Län (KSL) och Stockholms stad förhandlat ner prisbilden för NPÖ till 0,59 kr/invånare eftersom hemsjukvården fortfarande bedrivs av landstinget. Kostnaden finansieras via den övergripande eHälsonyckeln som fördelas ut till respektive förvaltning.

Stadens entreprenörer kan teckna avtal med staden om att vara konsument av NPÖ. De har enligt avtal skyldighet att använda stadens journalsystem och det innebär att en modell för hur avtal och eventuell kostnadsbild måste arbetas fram. De privata verksamheterna skriver avtal direkt med Inera men även här måste en det tas fram ett förslag på eventuell kostnadsbild.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom äldreförvaltningen. Kommunstyrelsens pensionärsråd har tagit del av ärendet den 7 juni 2016, funktionshindersrådet har tagit del av ärendet den 9 juni 2016 och förvaltningsgruppen den 8 juni 2016.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen tycker att det är positivt att hela staden nu har anslutit sig till NPÖ. Ur patientsäkerhetssynpunkt är informationen kvalitetssäkrad och för det mesta i realtid. NPÖ är ett system som är lättanvänt och erfarenheten visar att utbildningsinsatserna är relativt blygsamma.

I pågående projekt med att införa nationellt fackspråk inom hälso- och sjukvårdsdokumentationen finns en fungerande infrastruktur via processledarna som kommer att kunna utbilda och införa NPÖ under 2016 i samtliga stadsdelar och inom LSS-hälsan.

När nya stödsystem införs måste man alltid revidera arbetsätten lokalt och anpassa riktlinjerna. Äldreförvaltningen har därför i samverkan med MAS/MAR reviderat och tagit fram riktlinjer för användandet av NPÖ och logghantering.

Det finns i dagsläget ingen kommun i Sverige, enligt Sveriges kommuner och Landsting (SKL) som har någon modell eller förslag på utdebitering till de privata vårdgivarna.

Kostnadsbilden för entreprenörer och privat verksamhet kommer att diskuteras med Stadsledningskontoret. Äldreförvaltningen föreslår att kostnaden för användandet hanteras på ett effektivt sätt med så lite administration som möjligt.

Bilagor

1. Riktlinjer för användandet av NPÖ

Riktlinjer för sammanhållen journalföring genom Nationell patientöversikt, NPÖ

Äldreomsorgen och Socialtjänsten i Stockholms stad

Innehåll

1. Inledning	3
2. Nationell patientöversikt, NPÖ.....	3
3. Krav för att ta del av uppgifter i NPÖ	4
4. Samtycke.....	4
5. Spärrade uppgifter i NPÖ	5
6. Ansvar	5
7. Information till personal	6
8. Behörighetstilldelning och inloggning	6
9. Loggkontroller (åtkomstkontroll).....	6
10. Utlämnande av journal vid direktåtkomst	7
11. Bevarande och gallring.....	7
Bilaga:	7

1. Inledning

Nationell patientöversikt (NPÖ) är ett webbaserat verktyg för sammanhållen journalföring som gör det möjligt att, utifrån gällande lagstiftning, dela och ta del av patientinformation mellan huvudmän och vårdgivare genom direktåtkomst.

Genom NPÖ finns rätt information tillgänglig för behörig legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal vid rätt tillfälle, vilket innebär att risken för felbehandlingar och felmedicinering minskar. Vårdkvalitet, effektivitet och patientsäkerheten ökar genom att aktuell information snabbt är tillgänglig, underlättar samordning av vårdinsatser och ger en helhetsbild av patienten.

Förutsättningarna för att ta del av information genom NPÖ är att följande villkor är uppfyllda:

1. Patienten samtycker
2. Informationen rör en person som personalen har en aktuell vårdrelation med.
3. Informationen kan antas ha betydelse för att förebygga, utreda och eller behandla sjukdomar eller skador hos patienten
4. Vårdpersonalen är behörig att ta del av all eller delar av informationen i NPÖ.
5. Vårdgivaren är ansluten till Nationell patientöversikt

2. Nationell patientöversikt, NPÖ

Syftet med Nationell patientöversikt (NPÖ) är att få en samlad information om patientens vårdinformation. Patienten behöver därmed inte återge hela sin vårdhistorik vid varje ny vårdkontakt, vilket leder till ökad patientsäkerhet.

I NPÖ är all tillgänglig information om patienten översiktligt sammanställd på likartat sätt oberoende av vilken vårdgivare och journalsystem som lagrar informationen.

Behörig legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal i kommunens särskilda boendeformer kan med NPÖ direkt ta del av journalinformation för patienter som, till exempel vårdats på sjukhus.

Journaluppgifter från NPÖ kan inte skrivas ut. NPÖ är ett "titthål" in i den sammanhållna journalinformationen. Genom NPÖ kan man bland annat se:

- Diagnoser
- Journalinformation/anteckningar
- Öppen- och slutenvårdskontakter
- Prov- och undersökningsresultat
- Läkemedel (uthämtade läkemedel)

För att få en fullständig information om patientens läkemedelsbehandling ska ordinationshandlingen i Pascal användas.

I NPÖ finns också en uppmärksamhetssymbol som visar om det finns någon *uppmärksamhetssignal* registrerad för patienten, till exempel allergier mot läkemedel eller födoämnen, behandling med blodförtunnande preparat eller att patienten inte önskar viss behandling.

Patientdatalag (2008:355)
Socialstyrelsen föreskrifter (SOSFS 2008:14) Informationshantering och journalföring i hälso- och sjukvård
www.nera.se Nationell patientöversikt, Användarmanual

3. Krav för att få ta del av uppgifter i NPÖ

För att kunna ta del av journaluppgifter i NPÖ måste följande krav vara uppfyllda:

1. Endast behörig vårdpersonal med en aktuell vårdrelation med patienten får ta del av patientens journaluppgifter.
2. Uppgifterna ska ha betydelse för att förebygga, utreda och behandla sjukdomar och skador hos patienten.
3. Patienten samtycker till det.

4. Samtycke

Innan direktåtkomst till journalhandlingar i NPÖ får användas ska patientens samtycke inhämtas. Samtycket medför att information får hämtas från annan vårdgivare genom NPÖ. Samtycket ska dokumenteras i journalen.

Vårdgivaren behöver inte få en patients aktiva samtycke för att få ta del av hans uppgifter via sammanhållen journalföring. Detta

förutsätter dock att patientens inställning i frågan är klarlagd så långt det är möjligt och att det inte finns någon anledning att tro att hen skulle ha motsatt sig det.

Använd färdigformulerad frastext i Vodok. *Patienten samtycker till att information får hämtas från Nationell Patientöversikt (NPÖ).*

5. Spärrade uppgifter i NPÖ

Patienten kan spärra journaluppgifter som hen inte vill ska vara tillgängliga för behörig personal hos andra vårdgivare än den vårdgivare som producerar information i NPÖ. Om patienten vill spärra hela eller delar av sin journal ska hen själv kontakta den vårdgivare eller vårdenhet som avses. Uppgifter om att det finns spärrade uppgifter är tillgängliga i NPÖ för andra vårdgivare eller vårdenheter.

6. Ansvar

Verksamhetschef enligt 29 § hälso- och sjukvårdslagen ansvarar för att det finns rutiner som säkerställer logghantering och åtkomstkontroll i NPÖ. I detta ansvar ingår att:

- tilldela, förändra och avsluta behörigheter för legitimerad personal,
- informera legitimerad personal om att regelbundna loggkontroller görs, och
- följa upp och kontrollera åtkomsten till journaluppgifter i NPÖ genom regelbundna och systematiska loggkontroller av legitimerad personal och av patientjournaler

Verksamhetschef kan uppdra åt annan person att utföra loggkontrollerna.

29 § Hälso- och sjukvårdslag (1982:763) Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:9) ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2008:14) Informationshantering och journalföring i hälso- och sjukvården

7. Information till personal

All legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal ska känna till att olovligt intrång är straffbart enligt straffbestämmelserna om dataintrång. Legitimerad personal ska därför informeras om gällande regelverk och att kontroll och uppföljning av loggar sker kontinuerligt i verksamheten.

Informationen ska vara skriftligt och undertecknas av den anställda som en bekräftelse på att hen tagit del av informationen och förstått dess innebörd. Löpande information om logguppföljning ges vid lämpliga sammankomster/möten.

8. Behörighetstilldelning och inloggning

Vårdgivaren ska uppfylla vissa krav på säkerhet för åtkomst till NPÖ. För att logga in krävs SITHS- certifikat och medarbetaruppdrag i HSA-Ek- katalogen. Respektive stadsdels/företags/utförarens Ek-administratör lägger upp medarbetaruppdraget. Beslut om behörighet ges av verksamhetschef.

Inloggning görs via länk i Vodok/Internetlänkar eller via följande länk <https://www.npo.se>

Användarmanual:

http://www.inera.se/Documents/TJANSTER_PROJEKT/Nationell_patientoversikt/Inf%C3%B6rny%20version%20NP%C3%96/Anv%C3%A4ndarmanual%20NP%C3%96.pdf

OBS att Chrome måste användas som webbläsare

9. Loggkontroller (åtkomstkontroll)

Alla journaluppgifter skyddas enligt lag mot obehörig insyn och spridning. Varje gång hälso- och sjukvårdspersonal läser i en journal registreras det och loggas. Patienten har rätt att få veta vem som läst i journalen.

Loggrapporter för NPÖ hämtas/tas fram från Inera Säkerhetstjänst. För att göra detta krävs behörigheten administratör. Endast administratör som är utsedd av verksamhetschef får hämta/ta fram logganalyser. Ek- administratören lägger in behörigheten administratör under aktuellt medarbetaruppdrag.

Äldreförvaltningen:

Övergripande riktlinjer för logghantering och bilaga Information till personal/Informationssäkerhet och logghantering

Hur inloggning görs:

http://www.inera.se/Documents/TJANSTER_PROJEKT/Nationell_patientoversikt/02%20Inf%C3%B6rande%20konsumenter/Ta%20fram%20logganalys%20NP%C3%96.pdf

Hur loggrapporter tas fram:

<http://webbtv.compodium.se/inera/webbinarier/npolog/>
OBS att Chrome måste användas som webbläsare.

10. Utlämnande av journal vid direktåtkomst

Om en journalhandling eller avskrift eller kopia av handlingen har lämnats ut till någon, ska det dokumenteras i patientjournalen vem som fått handlingen, avskriften eller kopian och när handlingen lämnats ut.

Journaler i NPÖ kan inte skrivas ut. Vid utlämnande av journaluppgifter genom direktåtkomst i NPÖ behöver inte detta dokumenteras i patientens journal.

Patientdatalag (2008:355)

11. Bevarande och gallring

När patientjournaler är tillgängliga för flera vårdgivare genom sammanhållen journalföring är det bara den vårdgivare som ansvarar för journalhandlingen som är skyldig att bevara den.

Bilaga:

Äldreförvaltningen, Övergripande riktlinjer för logghantering med bilaga Information till personal/Informationssäkerhet och logghantering